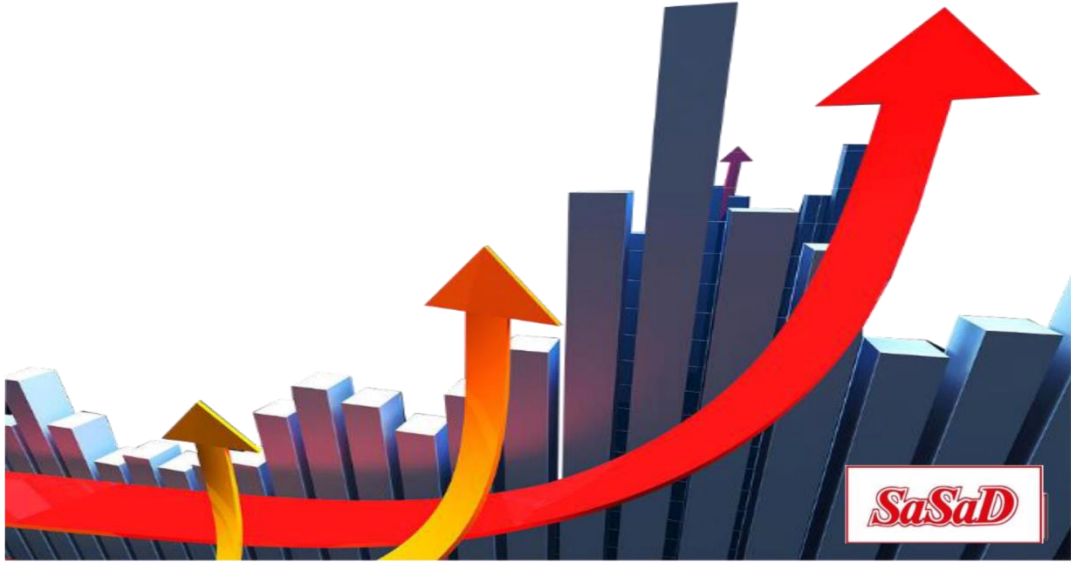

SaSaD

**SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİİ İMALATÇILAR
DERNEĞİ
DEFENCE AND AEROSPACE INDUSTRY
MANUFACTURERES ASSOCIATION**

SEKTÖR RAPORU 2012

30 NİSAN 2013

Türk Savunma ve Havacılık Sanayii 2012 Yılı Performans Özeti

Genel

Her yıl olduğu gibi Savunma ve Havacılık Sanayii İmalatçılar Derneği (SASAD) Üye firma ve kurum ve kuruluşlardan topladığı veriler ile Türk Savunma ve Havacılık Sanayii sektöründeki performansı ölçmekte, Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile yapılan koordinasyondan sonra ilgili taraflara değerlendirmeleri amacıyla yayımlamaktadır.

Toplanan veriler;

- Yurt İçi satışlar,
- Avrupa ve Avrupa dışı satışlar,
- ARGE Harcamaları (Öz Kaynak Harcamaları ve Müşteri /Kamu Teşvikleri)
- İstihdam
- İthalat

alanlarına ilişkin bilgileri kapsamaktadır. 2007 yılından itibaren de sivil havacılık ve uzay alanındaki ciro ve ihracat verileri ile firma ve kuruluşlarının Yurt dışı Döviz Kazandırıcı hizmetler de performansa (Ciro) dahil edilmektedir.

2012 yılı için genel bir değerlendirme yapıldığında Sektör'ün; 2000'li yılların başında yakalamış olduğu yükseliş trendini sürdürdüğü, Toplam Satışlarının (Ciro) artmaya devam ettiği, Ar-Ge teşviklerinden yararlanmakta olduğu ve özellikle ihracat alanında büyük başarı sağladığı ifade edilebilir.

Türk Savunma ve Havacılık Sanayii 2012 yılı Performans özeti detay açıklamalara geçmeden özet olarak aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

TÜRK SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİİ 2012 YILI VERİLERİ

PERFORMANS ALANI	ABD Doları	AVRO
Ciro	4,756.380.651	3,695.707.765
İhracat	1,262.000.000	980.574.000
Ar-Ge Harcamaları	772.751.351	600.427.815
İstihdam	33 491 PERSONEL	
İthalat	1,409.009.514	1,094.800.392

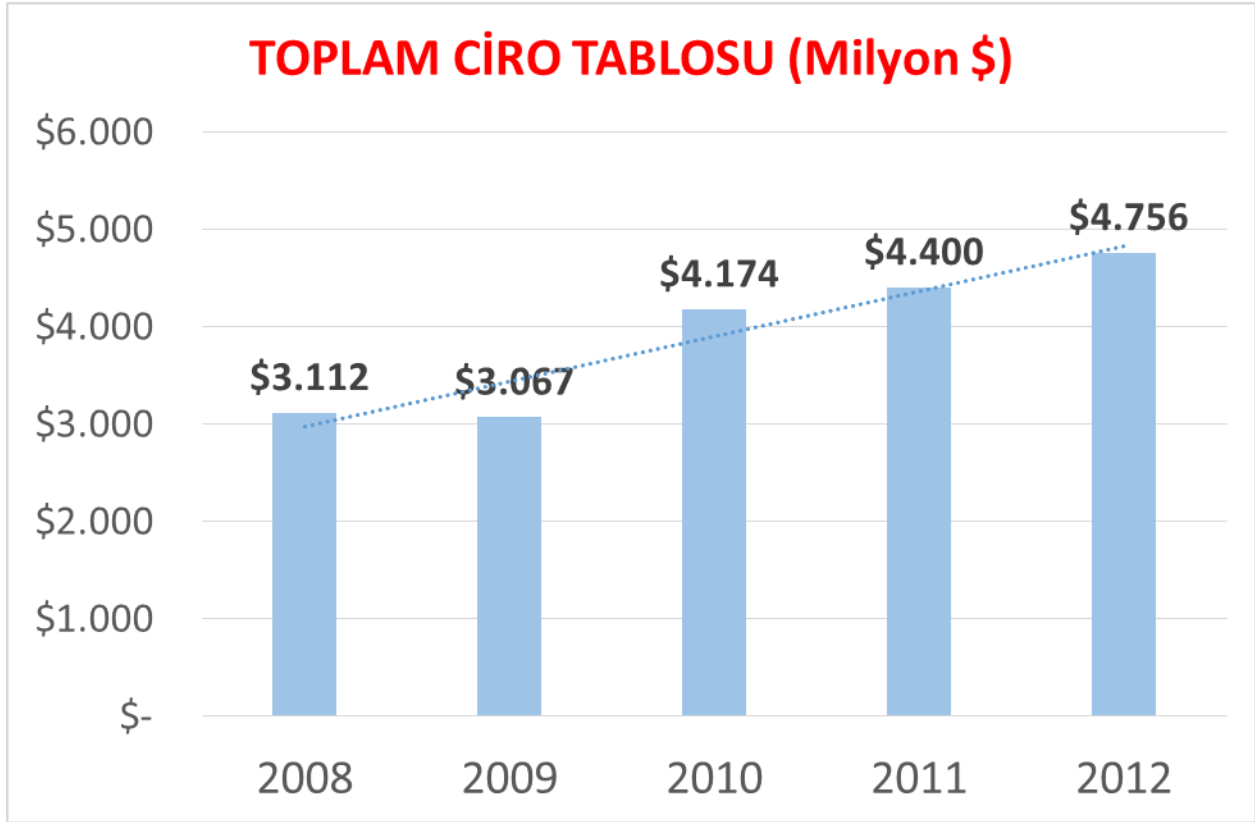
Ciro

Dünya Savunma ve Havacılık Sanayii Toplam Satışları 2010 yılı ve öncesine nazaran giderek azalmaktadır. Bu azalmanın da nedeni olarak, 2008 yılı küresel finansal kriz ve üretici ülkelerin savunma bütçelerindeki kısıtlamalar, tehdit algılamadaki değişim ve Irak operasyonun sonlandırılması ile Afganistan operasyonunun sona yaklaşmış olması gösterilmektedir. 2012 yılı dünya savunma cirosu 400 Milyar Dolar civarında olup (Kaynak: SIPRI 2011), Türk Savunma ve Havacılık Sanayii'nin bu cirodaki payı % 1,189 'dur. 2012 yılı sektörümüzün toplam cirosu 4.756.380.651,82 Dolar (**4,8 Milyar Dolar**) olarak gerçekleşmiştir. Kişi başı ciro sektör ortalaması olarak 142,019 Dolar olmuştur

2008 yılından 2012 yılına kadar olan 5 yıllık sürede, her yıl ciro ortalama % 10,8 artış göstermiştir. Bu sürede ciroda toplam değişim % 54,38 olarak tespit edilmiştir.

2011 yılına nazaran 2012 yılı toplam ciro artışı % 9 olarak görülmektedir. Son 5 yıllık ortalamaya nazaran düşük görülen bu veri, önemli bazı sistem teslimatlarının uzayan Kafile Kabul Testleri nedeni ile fatura edilememesinden kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir.

TOPLAM CİRO TABLOSU (Milyon \$)			
Yıllar	Toplam Ciro	% Değişim (2007' ye göre)	% Değişim (Yıllık)
2007	\$ 3.022		
2008	\$ 3.112	2,98%	2,98%
2009	\$ 3.067	1,49%	-1,45%
2010	\$ 4.174	38,12%	36,09%
2011	\$ 4.400	45,60%	5,41%
2012	\$ 4.800	54,38%	9 %

İHRACAT

Türk Savunma ve Havacılık Sanayii; 2012 yılı verilerine göre, 2011 yılına nazaran %14,7'lik bir artış göstermiştir. İhracat rakamları Savunma ve Havacılık Sanayii İhracatçılar Birliği'nden alınmıştır. Dünya ihracat verileri dikkate alındığında 2010 yılı rakamlarına göre ilk 15 ülke arasında yer alan Türkiye, 2012 dünya rakamları açıklandığında bu ilk 15 ihracatçı ülke arasında daha yukarılarda bir yer bulacağı değerlendirilmektedir. SaSaD'ın sektör verileri analizinde kullandığı 2012 yılı savunma ve Havacılık İhracat tutarı **1.262.000.000** ABD Dolarıdır (**1,262 Milyar dolar**). 2008 verilerine nazaran yapılan kıyaslamalara göre değişim yüzdeleri aşağıdaki çizelge ve grafiklerde gösterilmiştir.

2008	784	Ort Değişim % si	Toplam Değişim % si
2012	1.262	15,96%	79,81%
2011	1.100		Değişim % si
2012	1.262		14,7%

Tabloda dikkati çeken bir husus, ihracatın ortalamada ciroya paralel olarak artış göstermesidir. Bu durum sektörümüzün dengeli bir büyüme trendini ifade etmektedir.

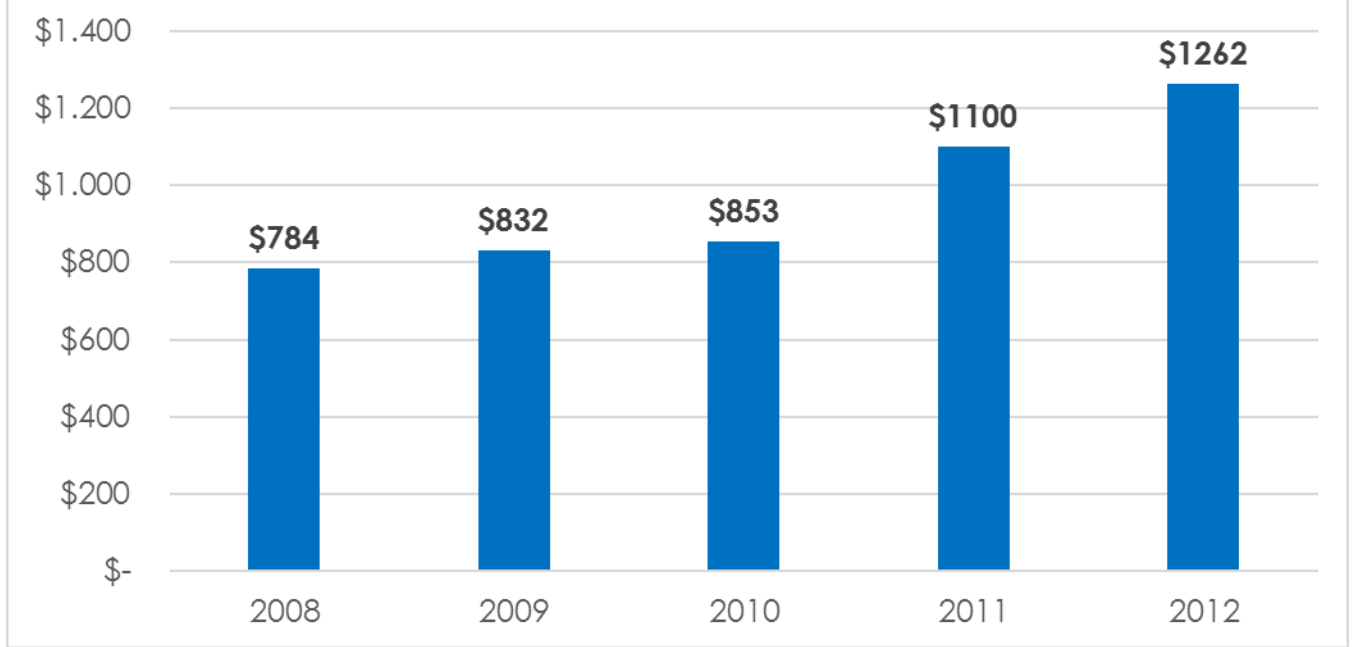
Türk Savunma ve Havacılık Sanayii ihracatı 2008 yılına nazaran 79,81 %, 2011 yılına nazaran 14,7 %bir artış göstermiştir. İhracatın artışında Sektör oyuncularının ürün gamlarına dahil ettikleri yeni özgün sistemlerinin çeşitliliği ve bunun TSK envanterine alınmış olunmasının önemli bir etken olduğu değerlendirilmektedir. Sektör artık teknoloji üreten ve teknoloji ihraç eden bir sektör durumuna gelmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin envanterine giren ürün ve hizmetler dünya pazarlarında güçlü bir ordunun beğenisini kazanmış ve hareket ortamında kanıtlanmış olarak değerlendirilerek yoğun ilgi görmektedir .

Türk Savunma ve Havacılık Sanayiinin ihracat performansı aşağıdaki grafik ve çizelgelerde özetlenmiştir.

TOPLAM İHRACAT TABLOSU (Milyon \$)

Yıllar	Toplam İhracat	% Değişim (2007' ye göre)	% Değişim (Yıllık)
2007	\$ 615		
2008	\$ 784	27,48%	27,48%
2009	\$ 832	35,28%	6,12%
2010	\$ 853	38,70%	2,52%
2011	\$ 1.100	78,86%	28,96%
2012	\$ 1.262	105,20%	14,73%

TOPLAM İHRACAT DEĞERLERİ GRAFİĞİ (Milyon \$)

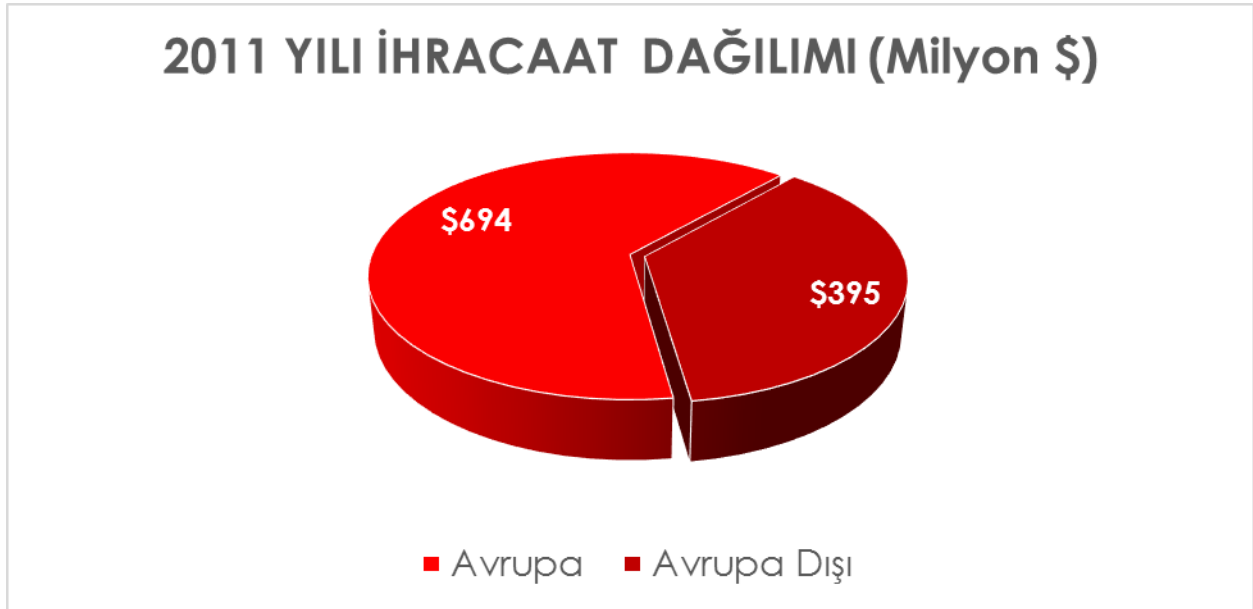
İhracatın Dağılımı

İhracatta dikkati çeken husus, Avrupa dışına yapılan satışlarda, bir önceki yıla nazaran, % 137'lik bir artış görülmesidir. Bu artışta Havacılıkta A.B.D ne ve Körfez ülkelerine yapılan satışların payı önemlidir.

Gelişmiş ülkelerde Savunma harcamalarındaki kesintiler, yeni platform üretimlerindeki azalmayı getirir iken harcamalar; halen dünya ordularının envanterlerinde bulunan sistemlerin bakım onarım, yenileştirme ve

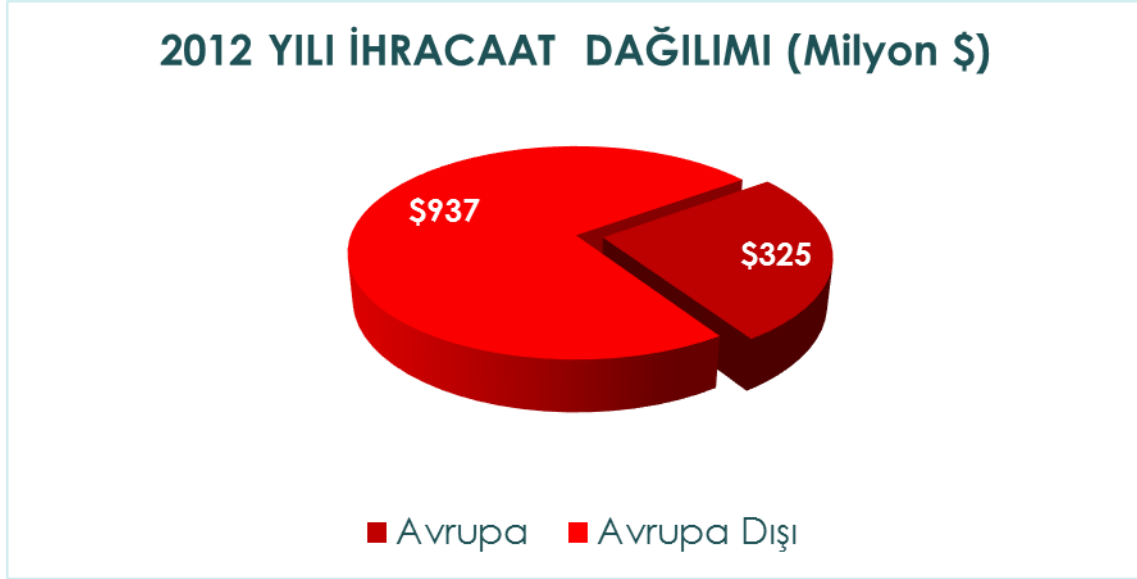
modernizasyonuna yönelerek bu konuların, pazarların aranan yetenekleri olması beklenmelidir. Dünya pazarında sivil havacılık ve uzay alanında, insansız hava araçlarında çok önemli sıçramalar olmakta ve bu genişlemenin süreceği değerlendirilmektedir. Sektör pazarının yeni gözdeleleri bunlar olur iken Lojistik(servis /bakım) diğer bir gelişen alan olarak göze çarpmaktadır. Sektör, yeni ürünlerini ve gelişen teknolojik yeteneğini pazarlamada, başarılı olmuştur. Bu yöndeki faaliyetlerini; envantere alınmış sistemlerinin lojistik desteği, bu ürünlerin performansının geliştirilmesi ile sivil havacılık, uzay ve servis hizmetlerine yönelme ile desteklemelidir.

2011 YILI İHRACAAT DAĞILIMI (Milyon \$)		
Yıllar	Avrupa	Avrupa Dışı
2011	\$ 694	\$ 395

Avrupa ve batı ülkelerine ihracatta genel olarak ağırlık, alt sistemler ve bilişim alanlarında yoğunlaşmaktadır. Körfez ve Merkezi Asya v.b. ülkelere satışlarda sistem seviyesi ürünlerin yer aldığı görülmektedir. Kamu alımlarında offset uygulamalarının ısrarla uygulanması, savunma ve özellikle havacılık alanındaki ihracatımızda olumlu gelişmelere neden olmuştur ve gelecekte de olacaktır.

2012 YILI İHRACAAT DAĞILIMI (Milyon \$)		
Yıllar	Avrupa	Avrupa Dışı
2012	\$ 325	\$ 937

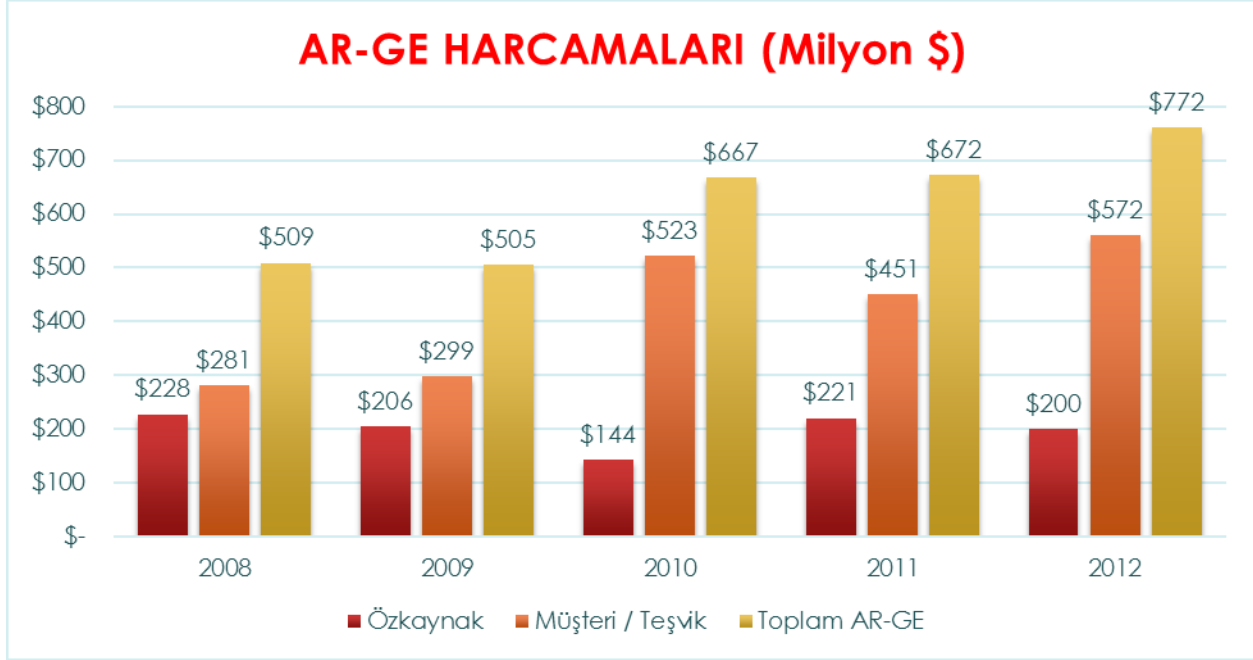
Ar-Ge

Sektörde, 2012 yılında, yaklaşık 200 Milyon doları öz kaynaklardan olmak üzere Araştırma ve Geliştirme (Ar - Ge) alanında 761 milyon dolar harcanmıştır. Bu rakam toplam cironun % 16 'sına tekabül etmektedir. Öz kaynak harcaması ile yapılan Ar-Ge ise toplam cironun 4% olarak ortaya çıkmaktadır. Ar-Ge için bu ölçekte bir harcama diğer sektörlerle karşılaştırıldığında sektör adına önemli bir farklılık yaratmaktadır. 2011 yılı Ar - Ge harcamaları ile mukayese edildiğinde % 13,10 bir artış olmuştur. 2008-2012 döneminde toplam artış % 49.31 olurken, yıllık ortalama artış % 9,86 olarak gerçekleşmiştir. Kişi başı toplam Ar-Ge harcaması 2306 dolar olarak hesaplanmıştır.

Ciro, İhracat sonuçlarına bakıldığında, Ar-Ge'ye yapılan destek ve teşvikler ile öz kaynaklardan yapılan harcamaların sektörümüzün özgün ürün ve teknolojilerini

geliştirmeye aracılık ettiği ve yatırımlarda doğru istikamette olduğumuzu göstermektedir.

Aşağıda sunulan tablolarda ve grafiklerde bu alandaki gelişmeler rakamlarla arz edilmiştir. Teknokent ve Ar-Ge merkezlerine devletimizin yapmakta olduğu desteklerin devamı artık tasarım ve Ar-Ge ağırlıklı bir duruma gelen sektörün gelişimini ve geleceğini doğrudan etkileyecektir.

TOPLAM AR-GE	2008	\$ 509.000.000	Ort Değişim % si	Toplam Değişim % si
	2012	\$ 772.000.000	17,00%	52,00%
	2011	\$ 672.000.000		Toplam Değişim % si
	2012	\$ 772.000.000		15,00%
AR-GE (ÖZKAYNAK)	2008	\$ 228.000.000	Ort Değişim % si	Toplam Değişim % si
	2012	\$ 200.000.000	19,00%	-12,28%
	2011	\$ 221.000.000		Toplam Değişim % si
	2012	\$ 200.000.000		-9,50%

AR-GE (MÜŞTERİ / TEŞVİK)	2008	\$ 281.000.000	Ort. Değişim % si	Toplam Değişim % si
	2012	\$ 572.000.000	21,82%	103,56%
	2011	\$ 451.000.000		Toplam Değişim % si
	2012	\$ 572.000.000		26,83%

TOPLAM AR-GE DEĞERLERİ TABLOSU (Milyon \$)			
Yıllar	Toplam AR-GE	% Değişim (2007' ye göre)	% Değişim (Yıllık)
2007	\$ 367		
2008	\$ 509	38,69%	38,69%
2009	\$ 505	37,60%	-0,79%
2010	\$ 666	81,47%	31,88%
2011	\$ 672	83,11%	0,90%
2012	\$ 772	110,35%	14,88%

İstihdam

Tasarım ve Ar-Ge ağırlıklı bir sektör durumuna gelen Savunma ve Havacılık sanayii 33491 beyaz ve mavi yakalı personeli istihdam etmektedir. Sektörün tasarım alanındaki ve nitelikli insan gücündeki istihdama ihtiyacının her yıl artarak süreceği, firma ve kuruluşlarımızdan yapılan yorumlardan anlaşılmaktadır. SASAD bu ihtiyacı masaya yatırarak ilgili kurumlarla ve üniversitelerimizle diyalog içerisinde çözüm için girişimlerini başlatmıştır.

İthalat

SASAD 2012 yılından itibaren anketine ithalat durumuna ilişkin verileri de ilave ederek, bu alandaki ihtiyaçlarımızı da tespiti başlatmıştır. 2012 yılı anketinde ithal edilen malzeme ve hizmet türlerini belirtmeksizin, genel olarak ithalat harcamalarımızı sorgulamış ve sonuçta mal ve hizmet üretimi için Avrupa'dan 647.651.207,00 dolar, Avrupa dışından 761.368.307,00 dolar olmak üzere toplamda 1.409.009.514,00 dolarlık ithalat yapıldığını tespit etmiştir. Sektör

ithalatında platformlar için güç birimleri ve nitelikli hammadde/aksam açısından ithalata ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmektedir. 2013 yılı anketinden itibaren konu daha detaylı sorgulanarak tespitler yapılacak ve sektör tarafından çözüm yollarının bulunmasına katkı verilecektir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2012 yılı Savunma ve Havacılık Sanayii özellikle ihracat bakımından oldukça başarılı bir performans sergilemiştir. Ciroda bazı önemli projelerin teslimatında yaşanan uzamalar nedeni ile performans beklenenin altında gerçekleşmiştir. Bu teslimatların 2013 yılında gerçekleşmesi ile bu alanda da bir sıçrama olacağı değerlendirilmektedir. Ar-Ge, öz kaynak harcamaları ve diğer teşvik ve desteklerle özgün teknoloji, özgün mal ve hizmet üretiminde yakalanan ivmenin, çıkışın sürdürüleceği beklenmektedir. Öz kaynak Ar-Ge faaliyetlerinde görülen küçük daralmaların kaynak tahsis edilememesinden ziyade nitelikli işgücü temininde yaşanan dar boğazın sonucu olduğu değerlendirilmektedir.

İhracatımızda havacılık (sivil) ve uzay alanındaki performansın önemli bir seviyeye ulaştığı görülmektedir.

Türk Savunma ve Havacılık Sanayii son beş yıldır, artan bir ivme ile gelişmeye ve güçlenmeye devam etmektedir. Sahip olduğumuz bu sinerjinin sürdürülmesi, sektörün ilerleme yönünde halen mevcut bazı ufak da olsa engellerin kaldırılması, sektörün ülke ekonomisine katkılarını artıracaktır.